

Verslag bijeenkomst 'verdiepingssessie PMD en Diftar' voor raadsleden op maandag 14 september 2020.

21 september 2020
Nr. 20.0005052

Aanwezig: Gerben van Voorden Hilversum CDA, Gert Zagt Wijdmeren De Lokale Partij, Hugo Bellaart Gooise Meren VVD, Riekie Blom Gooise Meren CU, Sawan Bruins Gooise Meren D66, Jos de Lange Gooise Meren CDA, Jeroen Ribberink Huizen VVD, Bas Nanninga Hilversum CU, Hawre Rahimi Weesp VVD, Jan Hoitink Blaricum VVD

Namens Regio: Daniel Walkot, Inger van Gelderen en Marc Maassen

Namens KplusV: Albert van Winden en Roel Bottema

Inleiding

Ter voorbereiding op de lokale behandeling van het raadsvoorstel 'Grondstoffenvisie' is op maandag 14 september jl. een extra verdiepingssessie gehouden voor raadsleden over Diftar en nascheiding PMD uit restafval. Het rapport van KplusV was daarbij vertrekpunt. Naast adviseurs van KplusV waren ambtenaren van de Regio/GAD aanwezig. De verdiepingssessie was aanvullend op het Regiopodium/webinar van 11 september jl., waar de brede context en de grondstoffenvisie centraal stond.

Tijdens de verdiepingssessie, die plaatsvond op het Regiokantoor, zijn vragen gesteld. In dit verslag zijn deze vragen zoveel mogelijk gegroepeerd en in samenhang beantwoord ten behoeve van de overzichtelijkheid.

Onderstaande uitwerking van de vragen en antwoorden is aanvullend en niet uitputtend als het over Diftar en PMD in onze regio gaat. Het is een aanvulling op hetgeen is besproken op 11 september tijdens het Regiopodium, het raadsvoorstel en het rapport van KplusV, dat uitgebreider ingaat op Diftar en PMD.

Diftar

Klopt het dat Diftar een positief resultaat oplevert als het gaat om kosten en afvalscheiding?

De invoering van Diftar levert op basis van de huidige situatie (GAD/ markt/ Rijksbeleid) een positief resultaat van ca. 5,5 ton (euro) per jaar. Dit positieve resultaat ontstaat door de financiële prikkel (betalen per aanbidding van de restafvalzak of -container), waardoor het aandeel aangeboden restafval afneemt en de hoeveelheid gescheiden grondstofstromen toeneemt. De kosten voor verwerking van gescheiden ingezamelde grondstofstromen zijn lager dan de kosten van inzameling en verwerking van ongescheiden restafval. Veel grondstofstromen vertegenwoordigen een waarde.

Moeten we stoppen met afvalscheiding?

Stoppen met afvalscheiden is niet een reële optie. Afvalscheiding is voor een aantal stromen wettelijk voorgeschreven, zie hiervoor ook het raadsvoorstel. Het gescheiden inzamelen van afvalstromen loont. Zo is bijvoorbeeld het verwerkingstarief van GFT-afval gunstiger dan dat van restafval, levert de papierstroom daarnaast geld op en wordt voor bepaalde stromen (zoals PMD) een inzamelvergoeding uit het Afvalfonds (in kader producentenverantwoordelijkheid) verkregen. Hetzelfde geldt voor veel stromen die worden ingezameld op de scheidingstations. Naast hogere kosten leidt stoppen met gescheiden inzameling van huishoudelijk afval tot laagwaardiger en minder hergebruik. Zo zijn textiel, papier en GFT-afval vrijwel onbruikbaar indien deze stromen gemengd (met het restafval) worden ingezameld. Een aantal stromen, zoals bepaalde metalen en plastics, lenen zich voor beter voor nascheiding en inzameling via het restafval. Hoe de inzameling plaatsvindt is voor een groot deel afhankelijk van kostenoverwegingen.

Zijn er ook nadelen van Diftar?

Om Diftar tot een succes te maken is draagvlak (motivatie om afval te scheiden en Diftar zelf) bij de inwoners van groot belang en dient daarnaast optimale gelegenheid gecreëerd te worden om afval gescheiden aan te bieden. Wordt hier niet aan voldaan, dan kan dit ten koste gaan van de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde afvalstromen, doordat deze vervuilen. Dit leidt dan weer tot afkeur/hogere kosten. Vooral de kwaliteit van ingezamelde stromen als oud papier/karton en GFT-afval kunnen door Diftar onder druk komen te staan. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van brongescheiden PMD. Op dit moment is het percentage gescheiden afval in Gooi en Vechtstreek relatief hoog zonder een Diftar systeem (namelijk rond 70%). Ook is de kwaliteit van de door de inwoners gescheiden aangeboden afvalstromen hoog.

Als het aangeboden PMD meer dan 40% vervuild is, kan dit leiden tot afkeur en zijn de kosten voor de aanbieder. Verder kan Diftar leiden tot meer afvaldumpingen. Over het algemeen treden de negatieve effecten van Diftar vooral op gedurende de implementatiefase van het systeem en nemen gaandeweg af. Soms houden problemen aan als Diftar niet goed is ingebed in de hierboven genoemde context (draagvlak en gelegenheid).

Goede voorlichting, zo nodig flankerende inzet van handhaving en zorgen voor voldoende gelegenheid om afval apart aan te bieden (voldoende inzamelmiddelen/ frequentie inzameling) zijn belangrijke voorwaarden om vervuiling tegen te gaan en Diftar tot een succes te maken.

Invoering van Diftar kan een nadelig effect hebben op de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen.

Invoering van Diftar vraagt extra inzet en heeft een administratieve last (monitoring/ verrekening per huishouden e.d.). Hier dienen gemeenten en GAD afspraken over te maken.

Schaalgrootte is een voorwaarde indien we kiezen voor invoering van Diftar.

Diftar belooft gescheiden inzameling. Een aantal afvalstromen is echter ook in te zamelen en verwerken via de restafvalstroom en nascheiding. Een Diftar-systeem in combinatie met nascheiding van PMD uit restafval is mogelijk en wordt in een klein aantal gemeenten toegepast. In het basistarief en flexibel tarief moet hier wel rekening mee gehouden worden. In Nederland is nog niet veel ervaring met deze combinatie.

Hoe zit het met Diftar in relatie tot ontwikkelingen Rijksbeleid in de toekomst?

De Rijksoverheid heft een verbrandingsbelasting op het restafval om te ontmoedigen, dat er veel restafval wordt aangeboden. De invoering van Diftar leidt er over het algemeen toe dat meer van het door huishoudens geproduceerde afval beter gescheiden wordt aangeboden, en er dus minder restafval is. Dit jaar wordt dit Rijks 'VANG' beleid geëvalueerd. Naar verwachting zal nieuw beleid worden ontwikkeld om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Hierin blijft het stimuleren van afvalscheiding belangrijk, maar komt er daarnaast meer aandacht voor preventie en de kwaliteit van de ingezamelde stromen (zo schoon mogelijk). Vervuilde stromen belemmeren hergebruik. Daarnaast blijkt dat niet al het afval (of dit nu wordt gescheiden of nagescheiden) hoogwaardig en/of milieuverantwoord te verwerken is.

In EU denkt men na over de uitbreiding van de producenten verantwoordelijkheid in de keten. Zo ligt er een belangrijke uitdaging voor de producent van afvalproducten en materialen om deze te verduurzamen en circulair te ontwerpen. Niet duidelijk is of e.e.a. ook invloed gaat hebben op de kostenverdeling in de afvalketen en wat dit betekent voor de kwaliteit van stromen, inzameling en verwerking.

PMD

Wie betaalt PMD?

PMD (verpakkingsmateriaal) inzameling door gemeenten is ca 10 jaar geleden gestart in kader van producentenverantwoordelijkheid. Producenten zijn verantwoordelijk voor het behalen van doelstellingen t.a.v. gescheiden inzamelen en verwerken van verpakkingen, waaronder de PMD. Via Raamakkoorden maken keten partners (Rijk, producenten van verpakkingen, gemeenten (VNG) en verwerkingsindustrie) hierover afspraken (doelen, kosten, vergoedingen en kwaliteit e.d.). Gemeenten (of samenwerkingen zoals GAD), ontvangen vanuit het Afvalfonds (een fonds gevuld door het verpakkende bedrijfsleven/ de producent) een vergoeding voor elke ton PMD die wordt ingezameld. De vergoeding voor een ton brongescheiden PMD bedraagt €245,- en voor nagescheiden PMD €8,90- per 1-1-2021.

De inzamelvergoeding voor PMD vanuit het afvalfonds wordt al enige jaren naar beneden bijgesteld. Het is lastig te voorspellen wanneer (en of) deze trend stopt. Naar verwachting zal zowel de vergoeding als de inzameling van PMD beïnvloed worden door ontwikkelingen als uitbreiding statiegeld, de waarde van recyclelaar en afspraken en het sturen door de overheid op het terugdringen van het gebruik van 'virgin' grondstoffen voor plastic.

Hoe zit het met de vervuiling van PMD?

Het residu (afval dat niet in de PMD container hoort) bedraagt ca. 30%. Dit wordt verbrand als restafval. Daarnaast is er op dit moment een mix van plastics die zeer laagwaardig verwerkt wordt in Duitsland (28%).

Hoofdoorzaak van vervuiling bij brongescheiden PMD is restafval dat door huishoudens in de PMD container wordt gedaan, en volle terrapakken (zoals vla-pakken). Bij nascheiding is de hoofdvervuiler voornamelijk het GFT-afval wat zorgt voor slechte kwaliteit.

Is huidige resultaat PMD (problemen bij hoogwaardige verwerking) niet het probleem van de markt/producent?

De milieuprestaties van de plastic keten zijn nog verre van optimaal. Of een afgedankt product succesvol kan worden hergebruikt (hoogwaardig, circulair en milieuverantwoord) hangt nauw samen met het ontwerp van het product. Dat geldt ook voor de herbruikbaarheid van plastics. Denk hierbij aan combi verpakkingen (waarbij verschillende soorten plastics of ook materialen gebruikt zijn) en plastics met schadelijke stoffen (bijvoorbeeld bedrukt). Om de keten circulair te maken ligt er hier een belangrijke rol voor de producenten. In EU gaan stemmen op voor meer verantwoordelijkheid voor de producent en aandacht voor de ontwerpfase als het gaat om laagwaardige of moeilijk herbruikbare producten. Een en ander komt ook terug in de '10R' strategieën van het Rijk.

Onbekend is wat de ideale verwerkingsroute van PMD in de toekomst is of wordt. Vast staat dat gemeenten voorlopig een rol spelen bij het inzamelen van plastics, die vrijkomen in de huishoudens. Gemeenten kunnen weinig invloed uitoefenen op de mate waarin laagwaardige en/of moeilijk herbruikbare plastics ontstaan. Zij zijn echter wel verantwoordelijk voor de inzameling daarvan. Welke keuzes gemeenten maken t.a.v. de inzameling van PMD, hangt af van het inzamelbeleid en de lokale doelstellingen t.a.v. duurzaamheid, dienstverlening en beheersen van de kosten.

Wat zijn de financiële consequenties van besluiten tot nascheiding PMD en hoe verhoudt dit zich tot de lopende contracten.

In het raadsvoorstel staat de duur van de lopende contracten restafval en PMD beschreven. De tabel hieronder geeft een indicatie van het financiële effect van overstap van bronscheiding naar nascheiding beschreven op de verschillende momenten.

Nadere uitleg bij de financiële effecten:

- *Meerkosten nieuw contract:* in de huidige markt stijgen de kosten voor restafvalverwerking. Het afsluiten van een nieuw contract zal daarom tot prijsstijging leiden. Bij verlenging van het huidige contract tot 2026 zal alleen een indexering plaatsvinden. Deze zal veel lager zijn dan de kostenstijging bij een nieuw contract. Op basis van de huidige marktcijfers schatten we de prijsstijging van een nieuw contract op circa € 1 miljoen als we nu zouden moeten aanbesteden. Om een eerlijke vergelijking bronscheiding en nascheiding te kunnen maken is het effect van een nieuw contract per 2023 op PM gezet. Per 2026 zal hoe dan ook een nieuw contract moeten worden gesloten.
- *Meerkosten nascheiding:* De kosten en opbrengsten van nascheiding ten opzichte van bronscheiding zijn berekend door Bureau KplusV en bedragen circa € 1,8 miljoen. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door het wegvallen van de inzamelvergoeding uit het Afvalfonds. Zie voor een meer gedetailleerde beschrijving het rapport van KplusV.
- *Overgangperiode:* indien per 2023 wordt gekozen voor nascheiding van PMD dan ontstaat automatisch een overgangperiode tot het contract voor de verwerking van brongescheiden PMD is afgelopen. Dit betreft een periode van 6 maanden en het financiële effect is niet volledig in te schatten maar zal kleiner zijn dan het effect per 2024 als nascheiding volledig is ingevoerd. De overgangperiode is daarom in de afweging niet doorslaggevend.

Overstapmoment	Omschrijving	Financieel Effect	Kosten circa
Tussen januari 2022 en juli 2023	Het contract voor restafval loopt tot juli 2023. Een aanbesteding voor een nieuw contract kost minimaal 8 maanden. Het snelste moment van overstappen bij het openbreken van het lopende contract zou per 1-1-2022 zijn.	Contractbreuk PM Meerkosten nw contract Meerkosten nascheiding	PM 1 Mjo 1,8 Mjo
Tussen juli 2023 en jan 2024	Medio 2022 kan de overstap naar nascheiding worden afgewogen. Miv juli 2023 kan een nieuw contract restafval ingaan met nascheiding PMD. Gedurende de overgangperiode gecombineerd met bronscheiding PMD want het contract bronscheiding loopt tot jan 2024. Inzamelvergoeding vervalt niet door doorloop bronscheiding.	Meerkosten nw contract Meerkosten nascheiding Uitvoeringskosten Overgangperiode	PM Minder dan 1,8 Mjo PM
Vanaf jan 2024	Contract bronscheiding PMD stopt. PMD nascheiding volledig ingevoerd. Inzamelvergoeding vervalt. Volledig nascheiding	Meerkosten nw contract Meerkosten nascheiding	PM 1,8 Mjo

NB: Als de inzameling van gescheiden PMD stopt, dan zorgt dit voor een voorverschuiving van de PMD naar de restafvalcontainer, die vaker zal moeten worden geleegd. PMD samen met restafval inzamelen leidt wel tot enige efficiëntie. Efficiëntie als gevolg van gezamenlijk inzamelen van PMD met restafval is meegenomen in de berekening van de kosten in geval van nascheiden.

Als we stoppen met PMD, moet dan ook niet het lopende investeringsprogramma van de GAD stoppen?

Het grootste deel van de investeringen is nodig voor de "basis op orde aanpak". Het is de wens van de gemeenten om te stoppen met de zakkeninzameling (centra) en bovengrondse inzameling te wisselen

voor ondergrondse inzameling. Daarnaast willen de gemeenten dat de GAD een efficiency doorvoert in hun huidige inzameling. Hiervoor wil de GAD in pandige rolcontainers vervangen voor grotere ondergrondse containers en daarnaast bovengrondse containers vervangen door ondergrondse containers. Deze hebben een grotere inhoud. Op de ondergrondse containers worden automatiseringssystemen geplaatst (vulgraad en toegang) waardoor er dynamisch gepland en gereden kan worden. Tenslotte wordt ingezet op het plaatsten van meer containers (GFT-afval, papier, restafval en PMD) voor betere afvalscheidingsresultaten.

Bij wijziging van beleid zal het aantal containers wat geplaatst wordt in de openbare ruimte redelijk gelijk zijn aangezien de totale hoeveelheid afval die vrijkomt niet veranderd. Indien gestopt wordt met PMD-bronscheiding extra capaciteit ingezet moeten worden voor de restafvalfractie. Hiervoor kan de PMD container worden benut.

Overige vragen

Wat is de reden voor het stoppen met het gratis verstrekken van PMD-zakken in de supermarkten?

Het stoppen met het gratis verstrekken van PMD-zakken in de supermarkten komt voort uit de uitvoering van het huidige VANG-beleid en was bij de invoering al voorzien. De PMD-zakken werden in het begin breed beschikbaar gesteld omdat ze gebruikt werden als inzamelmiddel voor de PMD aan de straat. Inmiddels hebben de meeste huishoudens de beschikking over een PMD-minicontainer. Inwoners kunnen indien gewenst zelf zorg dragen voor plastic zakken, zoals ook bij restafval en gft-afval het geval is. Voor PMD heeft het de voorkeur dat dit doorzichtige zakken zijn , bij GFT-afval adviseren we biologisch afbreekbare zakken. Veel PMD-zakken worden voor andere doeleinden gebruikt dan waar ze voor bedoeld zijn en dat leidt tot onnodige extra kosten.

Voor de huishoudens die nog niet aangesloten zijn op een ondergrondse PMD-container zijn de zakken nog steeds gratis verkrijgbaar via de scheidingsstations van de GAD, telefonisch via het nummer van de Klantenservice van de GAD en via www.zakkenbestellen.nl. Ook voor inwoners met een minicontainer blijven de PMD-zakken verkrijgbaar via de GAD.